

ПЕТАР ЂУРАНОВИЋ

I

Груби зуб је у трави,
у трулом лишћу.
Зуб жут
од жутог хљеба —
— изгубљен без стрва.
Дани својом лудошћу бишћу
— дан.

Дан тужни слави
комад зеленог неба
обестрвљен...
Језди
земљом:
од крви слободоносна
година
четрдесетпрва.

За све који се одрекоше лета ниског,
свечаност за земљу,
свечаност у Кремљу...
За сунце које мирно грије
бронзане груди Феликса Ђержинског.

По цокули мрав мили
црн
као посљедње виђење свијета.
О, данас
на Црвеном Тргу
и ви сте били
— била је цијела планета.

II

Исти ваши другови
и исте очи
згазиле су земљу,
да не зарђају плугови,
да земља роди као жена,
да се свијест не одмеће у хајдуке,
да крв не точи —
— као мјесечева мијена,
са нашом мијеном.

О, видио сам и вас са Јелиног Дуба
како корачате
по Тргу Црвеном.

III

Свија се јаук међу шипковине и драче,
— избија помама клета,
зубљом мозга запаљена.
То Црна Гора слободи у уста скаче
у име љубави
и у име свијета.

Дан.
Дан.
Дан...
Ноћ је избезумљена иза трна.
Дан.
Да учини дану мјесто
ноћ се изгубила иза трна...
Јул,
— крвав.
Јул,
узјахао на јутро тринаесто
ради тебе
Горо Црна.

Све капље.
Очи су искапале низ нишане.
Убијен је мрак у прсима туђим.

Не препознајеш, далеки мој, не препознајеш
даљине усијане.
Не препознајеш у обичним људима
— људе
опхрване
жељама најлуђим.

Ни камен не ћути.
У Црној Гори не ћути ни камен.

Ни земља,
ни вода
ни трава.
Јул,
опогањен туђинском крвљу
спасава
спасава
спасава
небројене гомиле мртвих глава,
— нације ове
знамен.

IV

О, изгубљени
о, Пљевљима излијечени
о,
са Јелиног Дуба
млади дубови...
О, у слободу заљубљени
и: скамењени...
Покрила вас је јулска истина груба,
— другови.

Дан,
поворке бесхљебних чудно опхрва.
Изгорјело је јутро плотуном.
Црна Гора се крвљу вјенчава
— камен
немиром и буном.

О, мирни.
о, умировљени пушчаним метком
на Неретвама
на водама
на слободама
на длановима година, на нама.
Имена су вам голема
и не могу се у једном даху рећи
у овом вијеку ијетком.

V

О, умировљени
о, пензионисани
јуришом на Купресе и Прозоре,
— одазовите се, макар вриском
камену
и црвеном јутрењу
Црне Горе.

Не заборавите очи и болничарке
које су нудиле љубав
и крв
и поцијепане хаљине своје.
Дрхти ваздух над Коњицом
од ваше младости жарке,
и боји
о, далеки моји
даљине,
отроване скојевске туге моје.

Окрените се у сну
Преврните се.
Убијте се још једанпут
у име самоубистава:
ви горди и горки...
Љепото сагњила на дну,
поново
јул
жут
Црну Гору и себе спасава.

VI

Ви оспособљени за слободу:
На Милин Кладама,
на Вељем Брду...
Ви наоружани
крвљу и надама
не заборавите
постојбину тврду.
...а она: сва је искукала,
излелекана је
у погибијама
у болу.
Она је као откос дивље траве пала
међу вама
нудећи своје срце слободи
— себе нудећи голу

Мира нема.
Међу вама мира нема,
о, смирени
уранци.
Вријеме је пало као анатема,
као велико црно слово из псалтира
као расквашени опанци,
срећни моји
— вријеме је пало.

И ником није стало
— није стало
мили:
што своју дјецу
ваши другови
држе као митраљез у рату...
Јутро није дочекало свитање
црње
од самохране мајке.
Нови се рађају војници
који ће некада
на јуриш да крену
због вас
здружени у инату
у бици
што не чека смјену.

VII

Облаци обилазе празне оборе
и кљују гавран-птице
шљемена.
Понегдје
именима вашим
горде се улице
као пушчани ремници,
пружене
преко Црне Горе.

Небо над Јелиним Дубом огањ сријета
гори,
гори,
све ће да изгори
као Изгори у ратном муку,
као младе главе.
О, срећни мртви —
како вас јутра облачна даве
како вам прољеће цвјета
испод сломљених руку.

VIII

Ој, устаните незакопани
од Ловћена
до Владивостока.
Ви који сте пушили махорку
из новинског папира...
Ви од сопствених смрти усијани
ви из редова морнара
сељака,
коњаника...
Ви из Црне Горе,
дођите да вам поклоним оба моја ока
и младост моју
скојевску,
горку.

IX

О, добри
— добри колико је добро
добро
у име којега падосте
ничице
пред олтаром мутног доласка олова.
Дани су испред вијека одјездили
у њима постадосте
бројке и слова
која у снове улијећу
као птице.

О, мртви
о погинули
млади људи, ратници недоучени.
Бауља ка сунцу трава
тамо
гдје ваши снови падоше
намучени.

